

แสงธรรมสาดส่องที่เวียดนาม

โดย

สาวิกา ศาสตรพงศ์

ระหว่างวันเสาร์ที่ 31 ส.ค. 56 - 10 ก.ย. 56 ชมรมบ้านร่มมะ เวียดนาม เรียนเชิญ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ มาสนทนาธรรมที่เมืองโฮจิมินห์ ซิตี้ และห้วงเต่า เป็นเวลา 10 วัน

วันนี้คือวันที่ 31 ส.ค. 56 พวกเรานัดพบกันที่สนามบินคอนเมืองเพื่อเดินทางไป โฮจิมินห์ซิตี เวียดนาม ตั้งแต่ห้าครึ่ง ไปถึงอย่างไม่พร้อมเพรียงกัน เพราะบางท่านไป คอยอยู่ที่สนามบินสุวรรณภูมิ แต่ก็กลับมาที่คอนเมืองทันเวลาได้ เพียงแต่ทำให้ตื่นเต้น กันทั่วหน้าตั้งแต่เริ่มออกเดินทางเท่านั้นเอง ต้องขอขอบคุณและอนุโมทนาคุณแก้วตา เอนกพุดิ ที่รับท่านอาจารย์และพี่จี้ไปส่งที่คอนเมือง คุณอ้อม สวิณี แสนทอง นื่อง เบน บุญยวีร์ รัชณี ซึ่งนอกจากจะทำหน้าที่ช่างภาพแล้ว ยังช่วยแก้ปัญหาต่างๆที่ คอนเมืองจนลุล่วงไปด้วยดี

ออกเดินทางจากจากดอนเมือง 7:45 กับต้นแอร์เอเชียซึ่งไปถึงสนามบินเวียดนามได้เวลา 09:00 ก่อนเวลา 15 นาที ทำให้ผู้มารับท่านอาจารย์มาไม่ทัน พวกเราจึงต้องต้องยืนคอยสักพัก จึงได้พบกับสหายธรรมเวียดนามที่รู้จักและคุ้นเคยกันดี เพราะเมื่อปลายปีที่แล้ว ท่านอาจารย์ก็มาสนทนาธรรมที่ฮานอย และต้นปีนี้้องๆเหล่านี้ก็ไปสนทนาธรรมที่เมืองไทย 1 เดือน สำหรับผู้มีศรัทธาแล้ว ระยะเวลาไม่ใช่อุปสรรคในการฟังธรรมเลย

พวกเรานั่งรถบัสดันใหญ่ไปโรงแรม นื่องฟ้า ไกด์สาวสวยชาวเวียดนามที่พูดไทยชัด ค่อง อ่อนหวาน แนะนำเมืองโฮจิมินห์ซิตี้ และประวัติศาสตร์ต่างๆ ทำให้รู้ที่มาของ "นางเลิ้ง" ว่าเป็นที่อยู่ของพี่สาวใหญ่ขององค์เซี่ยงสือ ขณะที่อพยพลี้ภัยมาอยู่เมืองไทย ในรัชกาลที่ 1 (หรือ 2) และสามแสน (สามแสน) ก็คือที่พักของทหารญวนสามแสน คนที่มาช่วยไทยรบกับพม่า (อันนี้ต่างกับประวัติศาสตร์ของไทย) จะเห็นความวิจิตรของการปรุงแต่งที่หลากหลายไปตามเชื้อชาติ เห็นได้จริงๆว่าเป็นสิ่งที่สมมติขึ้น ไม่มีสาระอะไรที่จะยึดถือเป็นจริงเป็นจัง

โรงแรมเล็กๆที่พวกเราพักอยู่ในเขต 7 ของเมือง เป็นเขตเมืองใหม่ย่านชานเมือง เห็นตึกสูงๆ ที่สร้างแล้วและกำลังสร้างมากมาย เป็นที่อยู่อาศัยของผู้มีฐานะ จึงสะอาด และเขียวจีด้วยต้นไม้ใหญ่ ไกลจากสนามบินมาก รถต้องแล่นผ่านไชน่าทาวน์ที่พลุกพล่านเหมือนสำเพ็ง แต่สองข้างทางก็ร่มรื่นด้วยร่มเงาของต้นไม้ใหญ่ ที่รัฐบาลดูแลรักษาอย่างดีตามนโยบายของลุงโฮ ที่คนเวียดนามเคารพนับถือยกย่องว่าเป็นประจักษ์เทพเจ้า เป็นผู้อุทิศตนเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนเวียดนาม ท่านไม่มีครอบครัว ทำงานเพื่อเวียดนามจริงๆ คนเวียดนามผ่านการเป็นเมืองขึ้นและการสู้รบมาหลายครั้ง แต่คนเวียดนามถูกสอนไม่ให้เกลียดศัตรูที่ทำลายประเทศชาติ ไม่ว่าจะเป็นจีนที่พยายามยึดเวียดนามให้รวมกับจีน ถึงขนาดเผาทำลายอักษรเวียดนามจนหมดไม่เหลือแม้ซาก ฝรั่งเศสที่ปกครองเวียดนาม หรือแม้แต่สหรัฐอเมริกาที่ทำสงครามในเวียดนาม จนบ้านเมืองย่อยยับ ผู้คนล้มตายจำนวนมากก็ตาม เพราะทุกอย่างผ่านไปแล้ว อยู่กับปัจจุบันที่ช่วยกันสร้างบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้า (ตามคำบอกเล่าของนื่องฟ้า ฟังแล้วก็ไม่นับถือความคิดของคนเวียดนามจริงๆ) คนเวียดนามให้ความเห็นกับสถานการณ์การเมืองไทยว่า ทุกอย่างจะสงบ ประองคอง และพร้อมใจกันพัฒนาบ้านเมืองได้ ถ้ามีผู้นำอย่างลุงโฮที่ทุกคนเคารพนับถือในคุณความดี ไม่ใช่ในอำนาจ (รวมทั้งอำนาจเงินด้วย) แล้วจะหาจากที่ไหน

หลังรับประทานอาหารกลางวันก็ถัดอาคารใกล้ๆ โรงแรมแล้ว ท่านอาจารย์ได้พักผ่อนก่อนเริ่มสนทนาธรรมครั้งแรกในช่วงบ่าย คนเวียตนามเห็นคณะผู้ติดตามท่านอาจารย์มีถึง 22 คน จึงกราบเรียนท่านอาจารย์ว่า มีคนมาลงทะเบียนฟังธรรมเป็นร้อย เขาพยายามหาสถานที่ที่สามารถบรรจุคนฟังมากขนาดนั้นมาหลายแห่ง เปลี่ยนหลายครั้ง จึงขอร้องให้คนไทยที่มีโอกาสฟังธรรมมากกว่า และไม่มีหน้าที่จำเป็น สละที่นั่งชาวเวียตนามได้ฟังธรรมอย่างเต็มที่ ซึ่งพวกเราก็เห็นใจและเต็มใจที่จะไปเที่ยวชมเมืองแทน แต่ขอไปเก็บภาพและบรรยากาศในห้องบรรยายเพื่อมาเล่าให้แฟนคลับฟังก่อน

ทราบแล้วเกิดปิติว่า ท่านเหล่านี้เห็นคุณค่าของการเข้าใจธรรมะว่ามีประโยชน์อย่างยิ่ง จึงพากันมาฟังความจริงแท้นี้ เห็นแสงทองของพระธรรมสาตสองที่เวียตนามแล้ว

กราบเท้าอนุโมทนาท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ผู้เป็นกัลยาณมิตร นำความรู้ความเข้าใจธรรมะที่ท่านศึกษาเข้าใจดีแล้วมาเกื้อกูลแก่ผู้สนใจพระธรรม คำสอนของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ได้รับประโยชน์ตามสมควรแก่ความเข้าใจของตนด้วย

ความกรุณาแก้สหายธรรมที่อยู่ห่างไกลกัลยาณมิตร ผู้เข้าใจพระธรรมเช่นท่านอาจารย์ ไม่เหมือนพวกเราที่มีโอกาสดีกว่า แม้ไม่ได้ฟังในครั้งนี้ แต่ความเข้าใจธรรมะที่สะสมมา ก็อาจทำให้พิจารณาสภาพธรรมะที่กำลังปรากฏได้บ้าง แม้ขณะที่เที่ยวชมเมือง

วันที่ 1 ก.ย. 56

หลังอาหารเช้าแบบบุฟเฟต์ระดับมาตรฐานของโรงแรมลัคกี้ (ถูกลูกทัวร์ต่อว่า เพราะไม่เข้าใจว่ามีหลายมาตรฐาน) แล้ว ท่านอาจารย์ก็เดินทางไปสนทนาธรรมต่อที่ชั้นบนของร้านกาแฟขนาดใหญ่ในศูนย์การค้าที่เดิม ซึ่งอยู่ใกล้ๆกับโรงแรม ทำให้ทราบว่า เข้าใจผิดเรื่องจำนวนคน เพราะปัญหาอยู่ที่นโยบายเรื่องความปลอดภัยของรัฐบาล ถ้ามีการประชุมพบปะกันเป็นจำนวนมาก ต้องส่งรายชื่อให้ตำรวจตรวจสอบ ถ้ามีคนอื่นที่ไม่ได้แจ้ง จะถือว่าผิดตามกฎหมาย มีโทษขนาดปิดร้านได้เลย และพระก็ไม่สามารถมาร่วมประชุมได้ ในตอนบ่ายวันนี้จึงมีพระภิกษุเวียงนวมที่คงบวชแบบพม่า เพราะยังมีคิ้ว มาร่วมสนทนาธรรมกับท่านอาจารย์ที่โรงแรม

พวกเรา นักเรียนนอก (นอกสถานที่บรรยายธรรม) ไปเที่ยวชมโบสถ์นอตเตอร์ดาม ที่ทำการไปรษณีย์สมัยฝรั่งเศสทำเนียบรัฐบาลเก่า เรื่องสิ่งปรากฏทางตาขอบรรยายด้วยภาพ เพราะเห็นเพื่อลิ้มจริงๆ แต่ก็ยังคงติดข้องอยู่อย่างเหนียวแน่นกับสิ่งที่เพียงปรากฏแล้วหมดไป ไม่กลับมาอีก และเพราะชอบเป็นนักเรียนนอกจึงมีปัญญาเพียงขึ้น

ฟัง ยังไม่สามารถประจักษ์แจ้งได้จริงๆ ว่า ทุกอย่างเป็นธรรมะและเป็นอนัตตา แต่อย่างไรนักเรียนธรรมะตัวจริงคือท่านจักรกฤษณ์ เจนเจษฎาผู้ไม่เคยขาดการฟังสักครั้งเดียว ได้นำข้อความธรรมะมาเล่าให้พวกเราฟังต่อแล้ว ขออนุโมทนาคะที่ทำชื่อเสียงเรื่อง "แสงธรรมาสถสองที่เวียดนาม" คุณมีคุณค่า น่าเลื่อมใสยิ่งขึ้น

ระหว่างทาง น้องฟ้าเล่าเรื่องราวของเวียดนามอย่างละเอียด ฟังคู่กันๆ จึงอยากเล่าให้ฟังต่อ

กาลครั้งหนึ่ง เมื่อไม่นานมานี้ (เพราะจำปี พ.ศ.ไม่ได้ ไม่อยากเสียเวลาค้นหาจากไม่ใช่วิชาประวัติศาสตร์) เวียดนามถูกแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ เหนือและใต้ ผู้ใดสมัครใจจะอยู่ฝ่ายไหนก็อพยพไปได้ภายใน 2 ปี ฝ่ายใต้ปกครองแบบประชาธิปไตย มีสหรัฐอเมริกาหนุนหลัง สัญลักษณ์คือสีเหลือง ฝ่ายเหนือปกครองแบบคอมมิวนิสต์ มีจีนและรัสเซียสนับสนุน สีที่ใช้ คือสีแดง รัฐบาลเวียดนามได้ขณะนั้นได้รับเงินอุดหนุนจากสหรัฐจำนวนมากเพื่อพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าเป็นตัวอย่างที่ดีของภูมิภาค แต่ไม่ได้มาควบคุมการใช้เงินให้โปร่งใส คณะรัฐบาลที่ประกอบไปด้วยพวกฟ้อง เครือญาติ สามิภรรยา จึงพากันคอร์รัปชั่นและบ้าอำนาจ ถ้าใครขัดขวางหรือต่อต้านก็ยิงทิ้งได้เลย ในข้อหาเป็นสายลับของเวียดนามเหนือ ขณะนั้นผู้คนพากันหวาดระแวงกันและกัน

เพราะไม่แน่ใจว่าใครเป็นฝ่ายไหน มีฝ่ายเหนือบางคนมาบวชเป็นพระในวัดพุทธ ถูกจับให้สึก แล้วยิงทิ้ง ด้วยข้อหาเป็นสายลับ และเผาวัด สร้างโบสถ์ขึ้นแทน เพราะรัฐบาลต้องการให้มีแต่ศาสนาคริสต์ด้วย พระจึงต้องอพยพหนีไปอยู่นอกเมือง ปัจจุบันสองข้างทางจึงมีเห็นแต่โบสถ์คริสต์ วัดพุทธมีหลงเหลืออยู่นอกเมืองหรือในซอยลึก เหตุการณ์คุกคามวัดพุทธรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ จนพระที่เมืองเวียตมสละชีวิต เผาตัวเองที่กลางเมืองไช่ฮงอน เป็นข่าวใหญ่ไปทั่วโลก มีนักข่าวไปสัมภาษณ์มาตามที่เป็นภรรยาของชายประธานาธิบดีและเป็นคณะรัฐบาลด้วยถึงเรื่องพระเผาตัวเอง ขณะที่sheกำลังซื้อป๊อปปิ้งอยู่ที่ฝรั่งเศส (ฟังดูคุ้นๆอีกแล้ว) เธอตอบว่า "just a barbecue" (แค่เนื้อย่าง) ทำให้คนเวียตนามโกรธแค้นมาก และอีกหลายเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดสงครามเวียตนาม

ทุกอย่างเป็นธรรมชาติที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย ทรงแสดงไว้ว่า "อำนาจเป็นใหญ่ในโลก วโส อิสตริยง โลเก" แต่ถ้าผู้ใช้อำนาจนั้นไม่ประกอบด้วยธรรม ผู้ใช้อำนาจและผู้อยู่ใต้อำนาจนั้นย่อมประสบความหายนะทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีตัวอย่างให้เห็นประจักษ์มากมาย หวังว่าการเผยแพร่ความเห็นถูกใจให้มีผู้เข้าใจความจริงมากขึ้นๆ จนความเข้าใจนั้นทำกิจให้ทำดีและศึกษาพระธรรมมากขึ้น จะช่วยชาติ คือ การเกิดขึ้นของจิต เจตสิก รูป เป็นแต่ละคนพ้นจากภัยทั้งปวงได้

2 ก.ย. 56

วันนี้เป็นวันชาติเวียตนาม ตรงกับวันถึงแก่นิจกรรมของท่านประธานาธิบดีโฮจิมินห์ วีรบุรุษของเวียตนาม เป็นวันหยุดราชการด้วย จึงได้เห็นธงชาติเวียตนามสีแดง มีดาวเหลืองตรงกลางปลิวไสวตามถนน พร้อมกับธงสีแดงมีรูปค้อนเคียวประดับตามเสาไฟฟ้าเกือบตลอดทาง

พวกเราพากันไปเที่ยวชมเมืองกัวจิ เมืองของเวียดกงกลางเวียตนามใต้ ซึ่งห่างจากเมืองโฮจิมินห์ซิตี 80 กม. เพื่อไปดูอุโมงค์ยาว 250 กม. มี 3 ชั้น ที่ขุดขึ้นเป็นเมืองใต้ดินเพื่ออยู่อาศัยให้พ้นภัยจากผู้รุกราน ผลิตอาวุธ และประกอบกิจกรรมทุกอย่าง รวมทั้งฆ่าศัตรูด้วย ได้เห็นความชาญฉลาดในการหาวิธีพรางตัวไม่ให้ศัตรูสังเกตเห็น และความพยายามของศัตรูที่จะทำลายล้างฝ่ายตรงข้ามให้ได้ โดยไม่ต้องรู้จักกัน แต่ต่างฝ่ายต่างถูกปลุกฝังให้เกิดขัดแย้งกันด้วยอุดมการณ์ที่ต่างกัน แม้ดูเหมือนจะมีจุดประสงค์

เหมือนกัน คือ ต้องการช่วยให้ประชาชนพ้นจากความยากจน อุดอยาก หิวโหย จนกระทั่งอยู่ดีมีสุข ฝ่ายคอมมิวนิสต์ก็คิดว่า ถ้าไม่มีใครเป็นเจ้าของทรัพย์สินทั้งหมด เอามารวมกัน ทำงานด้วยกัน แล้วแบ่งผลประโยชน์เท่าๆ กัน ก็คงไม่มีใครรวยหรือยากจน อุดอยาก หิวโหย ส่วนฝ่ายประชาธิปไตยก็คิดว่า ให้ทุกคนทำมาหากินตามความสามารถ แล้วได้รับผลประโยชน์ตามความสามารถนั้น โดยประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศผ่านตัวแทนที่แต่ละคนเลือกเข้าไปให้บริหาร ออกกฎหมาย ให้ความยุติธรรมอย่างเสมอภาคกัน แต่ทั้ง 2 ฝ่ายต้องการให้ตัวเองเป็นใหญ่ เหลืออยู่ฝ่ายเดียวในโลก จึงทำการสู้รบเข่นฆ่ากัน จนลืมนึกว่าประชาชนที่ต้องการช่วยเหลือให้พ้นจากความยากจนนั้นจะยิ่งเดือดร้อนจากภัยสงคราม จนกระทั่งถึงกับเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก หรือถือว่าได้ช่วยให้พ้นจากความยากจนในโลกนี้แล้ว โดยไปเกิดเป็นคนใหม่ในโลกหน้า จะรวยหรือจน ผู้นำคนใหม่ในโลกหน้าก็คงหาทางช่วยเหลือต่อไป

ระหว่างทางเดินไปทดลองลอดอุโมงค์ยาวประมาณ 10 เมตร ใกล้เคียงการใช้กับดักศัตรูชนิดต่างๆ (ประยุกต์มาจากกับดักสัตว์) ให้ฟัง ก็เลยคิดถึงอกุศลวิบากของผู้สร้างเครื่องมือต่างๆ ของทั้ง 2 ฝ่าย ฝ่ายผู้รุกรานก็คิดหาเครื่องมือที่สามารถทำลายล้างได้สูง คือทั้งเผาทำลายสถานที่และฆ่าคนเป็นจำนวนมาก ส่วนผู้ตั้งรับก็คอยแอบซุ่มฆ่าศัตรูอย่างเงียบๆ ที่ละคนให้ตายอย่างทรมาน นำสงสารที่อกุศลมีกำลังจนกระทั่งทำอกุศลกรรมหนักอย่างนี้ ซึ่งแน่นอนว่าต้องได้รับอกุศลวิบากในอนาคต ทำให้เมื่อพ้นจากอบายภูมิแล้ว ถ้าได้เกิดเป็นมนุษย์ก็จะประสบภัยพิบัติในรูปแบบต่างๆ

ทั้งหมดนี้เพราะประพฤติปฏิบัติตามตามผู้นำที่ยังมีกิเลส ยังมีโลภะ โทสะ โมหะ ยังมองไม่ขาด ไม่มีสัพพัญญุตญาณ คือรู้แจ้งแทงตลอดในสิ่งทั้งปวง มองทุกอย่างตามที่เป็น

จริงๆ อย่างพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงรู้แจ้งโลก เป็นผู้ไกลจากกิเลส สมกับทรงเป็นศาสดาเอกของโลก ที่ทรงสอนทุกอย่างในชีวิตประจำวัน ทรงสอนให้เชื่อกรรมและผลของกรรม ให้ผู้ประพฤติกฎีตามคำสอนได้รับประโยชน์ทั้งโลกนี้ คือ อยู่ดีมีสุข ไม่ยากจน ถ้าขยันทำงาน รู้จักเก็บทรัพย์ที่หามาได้ คบกัลยาณมิตร ตั้งตนไว้ชอบ ไม่ตกอยู่ในอบายมุข ประโยชน์โลกหน้า คือเมื่อตายไปแล้วไปสวรรค์ และประโยชน์สูงสุด คือพ้นจากทุกข์ทั้งปวงไม่ต้องเวียนว่ายตายแล้วเกิดอีกเลย

เรื่องราวการสู้รบต่างๆ ในเวียตนามก็ผ่านไปหมดแล้ว เหลือไว้แต่เพียงความทรงจำของผู้ผ่านเหตุการณ์นั้นๆ ซึ่งถ้าไม่คิดถึงก็เหมือนไม่เคยเกิดขึ้นในโลก แม้แต่เมืองกูจิ สมรภูมิลือดที่เป็นที่ตายของทหารชาติต่างๆ มากมาย ก็เปลี่ยนเป็นป่าโปร่งร่มรื่น มีบ่อน้ำหลายแห่งซึ่งคือหลุมระเบิดจากเครื่องบินปี 52 ซึ่งถ้าไม่รู้มาก่อน ก็จะคิดว่าเป็นบ่อน้ำธรรมดา ความคิดเป็นเท่าของโลกรจริงๆ คิดกลับไปในอดีต ซึ่งหายไปหมดแล้วก็ได้ หรือคิดถึงอนาคต ซึ่งอาจจะไม่มีอย่างที่คิดก็ได้ แม้จะทรงแสดงว่า ความคิดก็เป็นสภาพธรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเขา แต่เพราะยังไม่มีสัญญา ความจำที่มั่นคง จึงลืมเสมอว่า ทุกอย่างเป็นธรรมะและเป็นอนัตตา

ตอนบ่ายได้ร่วมฟังการสนทนาธรรม ตอนท้ายของการสนทนาในวันนี้ ผู้ฟังชาวเวียตนามกล่าวสรุปว่า ผู้มาฟังธรรมะหวังว่า ท่านอาจารย์จะบอกวิธีปฏิบัติ และนำไปปฏิบัติที่บ้าน แต่เมื่อฟังมา 3 วัน ก็รู้ว่าที่เคยเรียนธรรมะมานั้นผิดทั้งหมด รู้แล้วว่า ต้องเริ่มด้วยความเข้าใจว่า ทุกอย่างเป็นธรรมะ และธรรมะทั้งหลายเป็นอนัตตา

ขอกราบอนุโมทนาท่านอาจารย์ที่อดทนพำสอนบ่อยๆ หนึ่งเกี่ยวกับผู้สนใจ ไม่ว่าจะเป็นใคร ที่ไหน เมื่อไร เพื่อให้เขาได้เข้าใจความจริง อย่าง 2 วันนี้ท่านอาจารย์รับประทานกลางวันเสร็จก็รับมาสนทนาธรรมกับภิกษุที่มาคอยที่โรงแรม แล้วก็ไปสนทนาที่ห้องประชุมต่อ ไม่ได้หยุดพักเลย แต่สัปดาห์ท่านก็ดูปกติ ที่มีผู้สนใจและเข้าใจเพิ่มขึ้น สาธุ สาธุ สาธุ

วันที่ 3 ก.ย. 56

วันนี้ออกเดินทางไปที่วชนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงตั้งแต่ 0900 ใช้เวลาเดินทางจากโรงแรมถึงท่าเรือ 2 ชั่วโมง ระหว่างทางน้องฟ้า (ไกด์ชาวเวียตนามที่บ่น

กับท่านอาจารย์ว่า เธอไม่มีบุญ ไม่ได้ฟังธรรม เพราะต้องทำงาน) ได้ถามปัญหาธรรมะหลายอย่าง ที่แสดงว่าเธอมีพื้นฐานที่ดี เพราะได้อ่านธรรมะมาบ้าง จึงได้สนทนาธรรมตลอดทางทั้งไปและกลับ คำถามเริ่มจากความเชื่ออย่างชาวพุทธมหายาน เรื่องกินเจ การนุ่งขาวห่มขาวถือว่าบริสุทธิ์ การไหว้เจ้าเพื่อให้ธุรกิจรุ่งเรือง เรื่องเขียนที่ตายแล้วฟื้น สามารถบอกที่ฝังศพทหารที่ถูกฝังหมูนั่นจริงไหม จนกระทั่งถึงทำอะไรถึงจะไม่เกิดอีก เป็นต้น

รถเล่นถึงท่าเรือสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงเกือบ 11 โมง ต้นแม่น้ำโขงอยู่ที่เขตไหลผ่านประเทศต่างๆ 6 ประเทศ คือ จีน พม่า ลาว ไทย เขมร และสิ้นสุดลงสู่ทะเลที่เวียดนามที่แยกเป็นสายใหญ่ 2 สาย แดกสาขาเป็นสายย่อย 9 สาย เปรียบเหมือนหางมังกร มีเกาะใหญ่ๆอยู่ 4 เกาะ คือ เกาะสิงห์โต เกาะเต่า เกาะหงส์ เกาะมังกร น้ำในแม่น้ำโขงมีสีน้ำตาล ไม่เขียวใสเหมือนที่อื่น เพราะอุดมด้วยแร่ธาตุที่เป็นประโยชน์แก่พืชและสัตว์น้ำ ที่นี้จึงอุดมสมบูรณ์กว่าที่ใด

ได้ขึ้นชมแต่ละเกาะ ที่ชาวบ้านประกอบอาชีพต่างกัน เกาะแรกเลี้ยงผึ้งด้วยดอก
ลำไยที่ปลูกไว้มากมาย กำลังออกดอกเต็มต้น แต่ลำไยเวียดนามไม่อร่อยเลย เมล็ดโต
(เห็นแล้วอยากเอาไปฝากคุณตัวทำลองทานอยด์) เนื้อและ ไม่หวานด้วย สาธิตวิธีเลี้ยงผึ้ง
แล้วนำสินค้ามาขาย ตั้งแต่ น้ำผึ้ง นมผึ้ง เกษรผึ้ง เกาะที่ 2 เป็นโรงงานเกี่ยวกับมะพร้าว
ตั้งแต่ทอผ้าฝ้ายมะพร้าวรสต่างๆ ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว มีสินค้าให้ลูกค้าอุดหนุน
มากมาย เวะอีกเกาะหนึ่งเป็นสวนอาหารกว้างใหญ่ สวยงาม ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง มีสระ
บัวสวย มีเพิงมุงด้วยใบจากหลายหลังสำหรับรับประทานอาหาร อาหารเวียดนามที่
รับประทานก็วิจิตรพิสดาร เป็นปลาหัวช้างที่ทอดกรอบพร้อมเกล็ดด้วยน้ำมัน (ไม่ได้นอน
บนจาน แต่ตั้งมา) ต้องมีคนเสิร์ฟมาทำให้รับประทานทีละคำ แล้วยังมีไข่มุกยักษ์อันคอน
ดาโบโต ซึ่งคือแป้งทอดเป็นก้อนกลมโบโต ต้องใช้กรรไกรตัดเป็นชิ้นเล็กๆ รับประทาน
กับไก่ทอด

รับประทานอาหารกลางวันแล้ว ก็พากันขึ้นเรือไปอีกเกาะหนึ่งเพื่อชมสวนผลไม้
ของเวียดนาม เห็นต้นแก้วมังกร มังคุด และอีกหลายชนิดในสวน ที่ขุดเป็นท้องร่อง
เหมือนสวนเมืองไทย ไกด์ให้เราไปนั่งชิมผลไม้ที่จัดใส่จานไว้ให้ มีแก้วมังกร เงาะ ลำไย
ละมุด สัปรด ส่วนมังคุดกับทุเรียนถ้าจะชิม ต้องซื้อเอง น้องเบนเลยเป็นเจ้าภาพเลี้ยงอีก
ตามเคย ชิมทุกอย่างแล้วผู้ของไทยไม่ได้สักอย่างเดียว แม้แต่แก้วมังกร ระหว่างชิมผลไม้
มีชาวบ้านมาแสดงจ๊วเวียดนาม (ตามที่ไกด์บรรยาย) แต่ก็คือเล่นดนตรีและร้องเพลงเท่า
นั่นเอง แต่ก็ไพเราะดี แม้จะฟังไม่รู้ความหมายก็ตาม แค่เสียงสูงๆต่ำๆ ก็เป็นอารมณ์ให้

จิตพอใจ คิดซึ้งได้เช่นกัน จบการแสดงนักแสดงนำตะกร้ามาให้ใส่รางวัล หลังจากซื้อผ้าพื้นเมืองแล้วก็ลงเรือพายชมวิถีชาวบ้านที่อาศัยอยู่ริมคลอง มีต้นจากที่อุดมสมบูรณ์ ขึ้นอยู่ทั่วไป บางช่วงใบจากโค้งเข้าหากันเหมือนซุ้มกระบี่ ให้ร่มเงาร่มรื่น ทำให้การล่องเรือนั้นเพลิดเพลินน่าคิดซึ้งยิ่งขึ้น

เห็นหรือยังว่า อยู่ในห้วงน้ำของความคิดซึ้งในสิ่งที่ปรากฏ ไม่ว่าจะเป็นทางตาทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย และความคิดนึกทางใจ (กาโมชะ) ทุกขณะเป็นไปกับการคิดซึ้ง เพลิดเพลิน แสวงหา เมื่อไม่ได้สิ่งที่ต้องการก็เกิดความขุ่นเคือง เมื่อได้ก็แสวงหายิ่งขึ้น ไม่มีวันพอ เหมือนจมอยู่ในห้วงน้ำใหญ่ ที่มองไปทางไหนก็มีแต่น้ำ ที่มีต้นน้ำคืออวิชชา ความไม่รู้สภาพธรรมะตามความเป็นจริง

เมื่อได้มาศึกษาธรรมะพอเข้าใจบ้าง ก็เหมือนโผล่ขึ้นจากน้ำชั่วขณะ ได้เห็นเกาะที่จะเป็นที่พึ่งได้ แม้จะยังไม่มีกำลัง คือ ปัญญาพอที่จะว่ายขึ้นเกาะได้ แต่ก็พอเห็นทางว่า ถ้าสะสมกำลังคือความเข้าใจธรรมะขั้นฟังและพิจารณาเพิ่มขึ้น ก็จะมีกำลังพอที่จะไปว่ายสู่เกาะ คือสติปัญญาน สามารถเกิดสติระลึกรู้ลักษณะของสภาพธรรมะตามความเป็นจริงได้ จนรู้ทั่วถึงสภาพธรรมะทั้งหลาย ขึ้นสู่บก ไม่เปียกน้ำอีกเลย

วันที่ 4 ก.ย. 56

วันสุดท้ายที่ไซ่ง่อน ไม่มีรายการเที่ยวชมสถานที่ต่างๆ แต่บางท่านก็ไปตลาดเพื่อซื้อของฝาก คนที่เหลือไปร่วมสนทนาธรรมที่ That's Cafe ยังมีผู้สนใจฟังอย่างหนาแน่น รวมทั้งพระภิกษุ 2 รูปเดิมด้วย อาหารกลางวันวันนี้ ชาวเวียตนามที่ไซ่ง่อนเป็นเจ้าภาพเลี้ยงทุกคนที่ห้องอาหารเวียตนามใกล้ๆห้องประชุม อ่านชื่อแบบไทยๆ ได้ว่า "ห้องเย็น"

ท่านอาจารย์รีบกลับไปพักผ่อนที่โรงแรม เพื่อสนทนาธรรมกับพระภิกษุตอนบ่ายสองครั้ง และกลับมาสนทนาธรรมต่อที่เกาตอนบ้ายสามครั้ง ขอกราบอนุโมทนาค่ะ

ท่านเสียสละเวลาและอุทิศตนเพื่อเผยแผ่พระธรรมจริงๆ แม้ท่านจะเหน็ดเหนื่อย (เทียบกับความรู้สึกของตนเองที่อายุน้อยกว่าท่าน 2 รอบ แต่แก่นังฟังธรรมบ้างไปเที่ยวบ้าง ก็ยังเหนื่อยล้า นั่งหลับเวลาฟังธรรมะเสมอ) ท่านก็ยังแจ่มใสด้วยปีติในธรรม ยังมีผู้สนใจและเข้าใจมากขึ้น ก็ยิ่งทำให้ท่านมีความสุข ท่านบอกว่า ความเข้าใจธรรมะที่เวียตนามกำลังเริ่มออกงาม ขณะที่เมืองไทยกำลังเสื่อมลง

หลังจบการสนทนาธรรม ชาวเวียดนามกล่าวคำขอบคุณ อนุโมทนาและมอบของขวัญให้ท่านอาจารย์ ช่างภาพจำเป็นก็พักผ่อนอยู่ที่โรงแรม ส่วนเราก็เข้าห้องน้ำ ไม่ได้เก็บภาพในวินาทีสำคัญนี้ไว้

ได้คุยกับคุณ Tam Bach ผู้มีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่พระธรรมในเวียดนาม เธอและทีมงานวัยหนุ่มสาว (ประมาณ 30 - 40 ปี) หลายคนช่วยกันทำเว็บไซต์

www.dhammadhome.com ภาคราชาเวียดนาม ทำให้ผู้ได้อ่านมาร่วมสนทนาธรรมจากหลากหลายสถานที่ เช่น คุณราเชนทร์ จากสิงคโปร์ และบางคนก็ขับรถมาไกลถึงกว่า 400 กิโลเมตร เพื่อมาร่วมสนทนาธรรมทุกวัน เธอเล่าว่า ผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมสนทนาต้องอ่านหนังสือ "พุทธศาสนาในชีวิตประจำวัน" เขียนโดยคุณนินา วัน กอร์คอม ที่เธอแปลเป็นภาษาเวียดนามก่อน เพื่อให้มีพื้นฐานธรรมะ ซึ่งเป็นวิธีการที่ดี ทำให้มีแนวทาง

เดียวกันในการสนทนา และต่อไปเธอจะแปล "ปรมัตถธรรมสังเขป" ที่ท่านอาจารย์เขียนเป็นภาษาเวียดนามเพื่อพิมพ์เผยแพร่ต่อไป พวกเราคนไทยหลายคนขอมีส่วนร่วมในการจัดพิมพ์หนังสือเหล่านี้ด้วย เพราะต้องใช้เงินจำนวนมาก และเพื่อความต่อเนื่องในการศึกษาธรรมะต่อไป ชาวเวียดนามจึงเรียนเชิญท่านอาจารย์มาสนทนาธรรมครั้งต่อไปที่เวียดนามกลาง (เว้ ดานัง ฮอยอัน) ใน เดือนพฤษภาคม 2557 ขออนุโมทนาค่ะ หวังว่าคงมีส่วนช่วยในการจัดจากเมืองไทยเช่นเคยค่ะ

พวกเรา นักทัศนจร ปิดท้ายรายการวันสุดท้ายในไชน่ฮอนด้วยการล่องเรือชมแม่น้ำไชน่ฮอนยามราตรีที่งดงาม พร้อมกับรับประทานคำในเรือ และชมการแสดงที่น่าเพลิดเพลิน และก็เหมือนขณะอื่นๆ คือแล้วก็ผ่านไป ไม่มีอะไรเหลือ ไม่กลับมาอีก และที่สำคัญที่สุด คือเหมือนขณะที่ผ่านมาในสังสารวัฏที่ไม่รู้เลยว่า เป็นสิ่งที่มีจริง เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา และยังคงประทุติเป็นไปเช่นนี้ ตราบใดที่ความเข้าใจธรรมะยังไม่มีกำลังพอที่จะระลึกลักษณะสภาพธรรมะตามความเป็นจริงได้

5 ก.ย. 56

ออกเดินทางจากไซ่ง่อน ตอน 8:30 น. ไปหุงเต่า เมืองเศรษฐกิจจิมทะเล ปากแม่น้ำไซ่ง่อน ที่มีต้นน้ำอยู่ที่ดาลัด ระยะทางจากไซ่ง่อนถึงหุงเต่า 120 กม. แต่การจราจรในเมืองติดขัด และต้องจำกัดความเร็วตามกฎหมายไม่เกิน 60 กม./ชม. ทำให้ต้องใช้เวลาถึง 3 ชั่วโมงครึ่ง

ใกล้ถึงเมืองหวงเต๋า เห็นทิวเขาอยู่ไกลๆ ภูมิประเทศไม่เหมือนฮานอยที่อยู่ทางเหนือที่มีแต่ภูเขาและทะเลสาบ หาดที่ราบยาก ที่หวงเต๋ามีอาคารทันสมัย คูละอาด น่าอยู่ แต่แดดจัดและร้อนมาก น้องฟ้าบอกว่าเพราะแสงอาทิตย์ที่ส่องลงทะเลสะท้อนสู่ภูเขาที่ตั้งรับมุมพอดี ทำให้แสงอาทิตย์เข้าเมืองเต็มที่ เมืองหวงเต๋าเป็นเมืองที่ขุดน้ำมันแห่งแรกของเวียดนาม ในทะเลจะเห็นเรือสินค้าขนาดใหญ่จอดเพื่อรอเรือเล็กมาขนส่งสินค้าไปไซ่ง่อนทางแม่น้ำอีกทอด

ถึงร้านอาหารริมทะเลที่หนาแน่นด้วยลูกค้านอนเกือบบายโมง รับประทานทะเลแบบเวียดนามที่อุดมด้วยผักเช่นเคย แล้วเข้าไปพักที่โรงแรม Ky Hoa อ่านว่า กีหว่า (ไม่ใช่ไคหว่า อย่างที่เคยอ่าน) โรงแรมตั้งอยู่บนเนินเขาริมทะเล สร้างแบบฝรั่งเศส มองเห็น

ชายหาดสวยงาม ได้เข้าห้องพักผ่อนนิดเดียว ท่านอาจารย์ก็ต้องไปสนทนาธรรมต่อตอนบ่ายสองครั้ง คุณโรเบิร์ต คนนิวซีแลนด์ ลูกศิษย์ท่านอาจารย์ มานั่งคอยในห้องประชุมแล้ว คุณ Tam Bach แนะนำคุณโรเบิร์ตว่า เป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้มีวันนี้ คือวันที่ท่านอาจารย์เดินทางมาเผยแผ่พระธรรมที่เวียตนามเป็นครั้งที่ 2 แต่คนที่สำคัญคือท่านอาจารย์ที่เป็นกัลยาณมิตร พร้อมทั้งจะเกื้อกูลทุกคนด้วยความเข้าใจธรรมะอย่างลึกซึ้งของท่าน ไม่ว่าจะเป็นใคร อยู่ที่ไหน และบุคคลสำคัญของเวียตนาม คือ คุณ Tam Bach ที่ได้อ่านบทความของคุณโรเบิร์ตเกี่ยวกับการนั่งสมาธิ เมื่อเธอเข้าใจแล้วก็มาพบกับท่านอาจารย์ที่เมืองไทยตามคำชักชวนของคุณโรเบิร์ต แม้มารั้งแรกจะไม่ได้พบ แต่ก็ได้ศึกษาพระธรรมจาก www.dhammadhome.com ภาควิชาอังกฤษ เมื่อเข้าใจแล้วก็ถ่ายทอดความเข้าใจสู่เพื่อนฝูงญาติมิตร เมื่อมีผู้เข้าใจจำนวนมากพอสมควร ก็เรียนเชิญท่านอาจารย์ไปสนทนาธรรมที่ฮานอยเมื่อปีที่แล้ว และกลับมาสนทนาธรรมที่เมืองไทยเมื่อต้นปีนี้ และจะกลับไปเมืองไทยอีกในต้นปีหน้า (ม.ค. 57) และเรียนเชิญท่านอาจารย์ไปเวียตนามกลางในเดือน พ.ค. 57 ขณะนี้กลุ่มของคุณ Tam Bach ได้ทำเว็บไซต์ภาควิชาเวียตนามแล้ว และช่วยกันแปลหนังสือของท่านอาจารย์และของคุณนีน่าเป็นภาษาเวียตนามเพื่อพิมพ์เผยแพร่ด้วย

สนทนาธรรมเสร็จก็พากันไปขึ้นรถกระเช้าสู่ยอดเขาใหญ่ ที่อยู่ใกล้ๆ โรงแรม บนยอดเขาเดิมเป็นค่ายทหาร จึงยังเห็นเรดาร์ แต่ปัจจุบันออสเตรเลียเข้าทำสวนสนุก มีภัตตาคารและโรงแรม เก็บเงินนักท่องเที่ยว พวกเราได้นั่งรถไฟฟารอบๆ สวนสนุกและเดินเล่นอีกนิดหน่อย สนุกสนานเพลิดเพลินอย่างเคย ไม่ได้นึกถึงพระธรรมคำสอนเลยว่าทุกอย่างเป็นธรรมะ ความสนุกสนานเพลิดเพลินก็เป็นธรรมะ ไม่ใช่เรา ดับไปหมดแล้วด้วย เหลืออยู่แต่ในความคิด ไม่คิดก็เหมือนไม่เคยเห็น ไม่เคยไป ไม่เคยเพลิดเพลินที่เป็นอย่างนี้เพราะความเข้าใจยังไม่มั่นคงพอ ที่ว่าทุกอย่างเป็นธรรมะ ต้องแต่ละหนึ่งไม่ใช่รวมกัน เป็นธรรมะแต่ละอย่าง เห็นเพียงเห็น เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย ไม่ใช่เราเห็นเกิดแล้วดับทันที จะหาความเป็นเราจากที่ไหน สิ่งที่ปรากฏให้เห็นเพียงปรากฏ เพียง

หลับตาก็ไม่ปรากฏจึงไม่ใช่สิ่งใดๆที่เป็นเรา เป็นของเรา คตินึก เพียงคิดเป็นกุศล อกุศล ตามการสะสม แล้วก็คิดเรื่องอื่นไปเรื่อยๆ

เมื่อความเข้าใจขึ้นฟัง ขึ้นพิจารณายังไม่มีกำลังพอ ก็เป็นอย่างนี้ คือ ลืมแล้วลืมอีก ว่าทุกอย่างคือแต่ละหนึ่งที่เกิดปรากฏเป็นธรรมชาติ และเป็นอนัตตา คือเกิดแล้วดับไป ไม่กลับมาอีก จึงว่างเปล่าประจุอากาศ ไม่มีอะไรเหลือให้ยึดถือเป็นสัตว์ บุคคลได้เลย

หฺวงเต๋าเป็นเมืองชายทะเลเล็กๆ แต่ร่ำรวยที่สุดของเวียงนวม มีประชากรไม่กี่แสน มีโรงแรมที่ปรับปรุงจากบ้านฝรั่งเสสริมทะเลหลายแห่ง และที่กำลังก่อสร้างอีกมากมาย ในวันทำงานถนนหนทางเจียบเหงามาก เพราะอากาศร้อนจัด แต่ในตอนเย็น โดยเฉพาะวันหยุดมีผู้คนมาเดินเล่น ทานอาหารตามภัตตาคารริมทะเลมากมาย ได้ทราบว่าคุณเหล่านี้นอกจากเป็นนักท่องเที่ยวนักแล้ว ยังเป็นคนที่ทำงานในไชน่ฮอน แล้วมีบ้านที่หฺวงเต๋าไว้พักผ่อนในวันหยุด สำหรับสหราชอาณาจักรทั้งไทยและเวียงนวมก็ยังคงสนทนาธรรมทั้งเช้าและบ่ายในโรงแรมทั้งภาคภาษาอังกฤษและภาคภาษาไทย

ห้องประชุมที่สนทนาภาาภาษาอังกฤษนั้นคับคั่งมาก เกือบไม่มีที่นั่ง แต่ต้องพยายามเข้าไปฟังให้ได้ จะได้มีธรรมะไว้รายงาน เพราะท่านจักรกฤษณ์กับคุณแอ้วกลับไปแล้ว ไม่มีผู้รายงานเหมือนเดิม จำมาได้นิดหน่อย ไม่สามารถเขียนทั้งอังกฤษและแปลไทยอย่างท่านได้ ขอนำมาเล่าตามความเข้าใจของตัวเองก็แล้วกันนะคะ

ถาม : วิตกกังวลถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเสมอ ควรทำอย่างไร

ท่านอาจารย์ : สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ก็ไม่พ้นเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส กระทบสัมผัส คิดนึก เหมือนในขณะนี้นั่นเอง ไม่มีอะไรต่างกันเลย แต่ละอย่างเป็นธรรมะที่เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย เกิดแล้วก็ดับไป ไม่กลับมาอีก ความวิตกกังวลก็เป็นธรรมะที่เกิดขึ้นแล้วก็ดับไปเช่นกัน จึงไม่ใช่เราที่วิตกกังวลที่จะต้องทำอย่างไร เพราะไม่มีใครทำอะไร สภาพธรรมที่เกิดขึ้นแล้วจึงปรากฏได้ เพราะเกิดแล้วก็ดับทันที ไม่ทันทำอะไรได้ ฟังแล้วพิจารณาให้เข้าใจว่าเป็นสิ่งที่มีจริงที่เกิดขึ้นแล้วดับไป ไม่ใช่เรา

การจะเข้าใจว่าในห้องนี้ไม่มีใคร มีแต่สิ่งที่ปรากฏทางตา ต้องใช้เวลา ไม่สามารถรู้ได้ทันทีเมื่อได้ฟัง แต่ต้องฟังแล้วฟังอีก พิจารณาแล้วพิจารณาอีก จนเป็นความเข้าใจขั้นปรีชาของตนเอง แล้วปฏิบัติถึงเฉพาะ คือรู้ตรงลักษณะนั้นจริงๆ บ่อยๆ เนือง ๆ จึงจะถึงขั้นประจักษ์แทงตลอดตามที่ได้ฟังจริงๆ

ถาม : ลักษณะของความนึกคิดเป็นอย่างไร

ตอบ : แม้ไม่เห็นก็คิดได้ ไม่ได้ยินก็คิดได้ อย่างความฝัน ไม่เห็นก็คิดถึงสิ่งที่เคยเห็น แต่ก็เหมือนเห็นเดี๋ยวนี ฝันแล้วตื่นขึ้นก็รู้ว่า ไม่มีอะไรเกิดขึ้นจริงๆ เป็นเพียงความฝันหรือความคิดเท่านั้น เพราะไม่เข้าใจว่า ความฝันก็คือความคิดซึ่งแตกต่างกันไปตามการสะสม จึงยอมรับได้ว่า คนเราฝันไม่เหมือนกันเป็นธรรมดา แต่ถ้าความคิด

ต่างกัน ทำไมถึงต้องขัดแย้งกันจนเกิดศึกสงคราม ยิ่งทำให้เห็นโทษของความไม่รู้มากขึ้น

ชีวิตก็เหมือนความฝัน โดยมีเห็นคั่น ได้ยินคั่น ได้กลิ่นคั่น ลิ้มรสคั่น กระทบสัมผัสทางกายคั่น ตื่นแล้วไม่มีอะไรเหลือ แต่เพราะยังไม่ตื่น จึงยังคงเป็นเราที่เห็น เราที่ได้ยิน เราที่คิดนึก เราเป็นสุขเป็นทุกข์ พระพุทธเจ้าทรงตื่นแล้วจึงทรงปลุกให้ตื่นจากความฝัน ให้รู้ว่า เป็นเพียงความฝัน ไม่ใช่ความจริง ที่ไม่มีอะไรเหลือให้ยึดถือว่า เป็นเรา เป็นของเราเลย สิ่งที่เกิดในโลกนี้ก็ปรากฏเพียงชาตินี้ เห็น ได้ยิน แล้วก็ดับไป เราอยู่ที่ไหน ความจริงของโลกคือมีด ยกเว้นขณะที่เห็น

จำมาได้เท่านั้นละ แต่แค่นี้ถ้าได้พิจารณาบ่อยๆ เนืองๆ ก็เป็นประโยชน์มหาศาล (อันนี้บอกตัวเอง)

สนทนาธรรมที่ห้องประชุมในโรงแรมกีหว่า ในตอนเช้า

8 ก.ย. 56

วันนี้เริ่มสนทนาตั้งแต่ 8:30 เพราะภิกษุท่านขอให้ท่านอาจารย์ อธิบายเรื่องสมาธิ การสนทนาธรรมที่นี้ มุ่งไปที่การนั่งสมาธิ ซึ่งเป็นปกติของชาวพุทธมหายาน แม้จีที่มาฟังก็นั่งนับลูกประคำไปด้วย อาจเป็นเพราะคุณ Tam Bach ไม่ได้ให้หนังสือของมูลนิธิไปอ่านก่อนเหมือนที่ไซ่ง่อนก็ได้ แต่ทุกอย่างก็เป็นธรรมชาติ ฟังตอนไหนเมื่อไร ก็ทำให้เข้าใจเพิ่มขึ้นได้ พอจะสรุปการสนทนามาได้บ้าง ตามความเข้าใจที่ยังไม่ลึกซึ้ง ถ้าสรุปผิดก็กรุณาแก้ไขให้ด้วยค่ะ

- พระคิดว่า ต้องไปนั่งสมาธิในที่สงบเงียบ แต่ขณะนั้น ดิฉันอยู่ในสถานที่หรือไม่?
- เกิดมาแล้วกิน นอน คิด แต่ละขณะก็ผ่านไป โดยไม่รู้ตัวไม่ใช่เรา
- ชีวิตเริ่มต้นจากขณะแรกที่รู้สิ่งหนึ่งสิ่งใด แล้วก็ผ่านไปอย่างรวดเร็ว เช่น เห็น มีใครรู้บ้างว่าไม่ใช่เรา
- ไม่ควรคาดหวังว่าจะเข้าใจธรรมะ ถ้าไม่เข้าใจขณะที่กำลังปรากฏเดี๋ยวนี้
- สมาธิอยู่ที่ไหน? อย่างไร? กำลังปรากฏให้รู้เดี๋ยวนี้หรือเปล่า?
- ฟัง พิจารณา จะเข้าใจสิ่งที่กำลังปรากฏมากขึ้น แต่ถ้ายังไม่เข้าใจขณะนี้ ก็ไม่สามารถเข้าใจมากขึ้นได้
- คิดถึงความเกลียด แต่ไม่ใช่ขณะที่ความเกลียดเกิดขึ้น
- ชีวิตดำเนินไปตามสภาพธรรมที่เกิดดับสืบต่อ
- ความเห็นผิดเป็นอันตรายที่สุด ที่ทำให้ยังต้องวนเวียนอยู่ในสังสารวัฏต่อไปไม่สิ้นสุด
- พระถามว่า พระพุทธเจ้าสอนอะไร?

ท่านอาจารย์ตอบว่า " ดีใจมาก ที่อยากรู้คำสอนของพระพุทธเจ้า ไม่ใช่คำสอนของอาจารย์คนนั้น คนนี้ แต่เป็นคำสอน ที่เกิดจากการตรัสรู้ ซึ่งต้องสะสมบารมียาวนานถึง 4 อสงไขยแสนกัป จึงตรัสรู้ความจริงได้ เพราะฉะนั้น แต่ละคำมีค่ามาก เพราะสามารถทำให้เข้าใจความจริงได้มากขึ้น เช่นคำว่า ธรรมะ ถ้ายังไม่เข้าใจ ก็จะแสวงหาธรรมะ ไม่รู้ว่า อยู่ที่นี่ เดี่ยวนี้ ซึ่งลืมเสมอว่า ขณะนี้เป็นธรรมะ ไม่ใช่ใคร เช่นเห็นเดี๋ยวนี้ อวิชชาปิดบัง และโลภะพยายามรู้ เป็นเครื่องกั้น แต่ไม่ต้องทำอะไร ถ้าไม่มี

อวิชาและโลกะ ธรรมะอยู่ตรงนี้ เดียวนี้ มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง คือ ต้องเข้าใจคำสอนซึ่งเป็นสัจจาจา ไม่ว่าใครเป็นผู้พูด ยิ่งเข้าใจ ก็จะรู้จักพระพุทธรูปเจ้ามากขึ้น ว่าทรงมีพระปัญญาคุณอย่างไร ทรงรู้ในสิ่งที่ ไม่มีใครรู้ว่า ทุกอย่างเป็นธรรมะ เกิดแล้วดับไป ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา จึงยึดถือเป็นสัตว์ บุคคล ตัวตนไม่ได้

- การอุทิศส่วนกุศล เหมือนเป็นตัวตน แต่ความเป็นตัวตน ไม่ได้หมดไปทันทีที่ได้ฟังพระธรรม ต้องค่อยๆ ละความเป็นตัวตนลง แม้ขณะนี้ ก็มีความคิดว่ามีตัวตน ไม่ใช่เฉพาะขณะที่อุทิศส่วนกุศล
- ถาม " ความแตกต่างระหว่างเมตตา กับ ความดีซึ้ง ความรักของพ่อแม่ กับลูกเป็นเมตตา หรือไม่? "

ตอบ "เมตตาไม่เป็นเหตุให้เกิดโทสะและความโศก ถ้ายังร้องไห้เมื่อลูกตายแล้ว ลูกคนอื่นตายร้องไห้หรือเปล่า? แม่บางคนไม่ชอบให้ลูกรัก แต่ลูกชอบ เป็นเมตตาหรือดีซึ้ง? เมื่อเข้าใจลูก ก็จะเข้าใจคนอื่นมากขึ้น และ มีเมตตามากขึ้น"

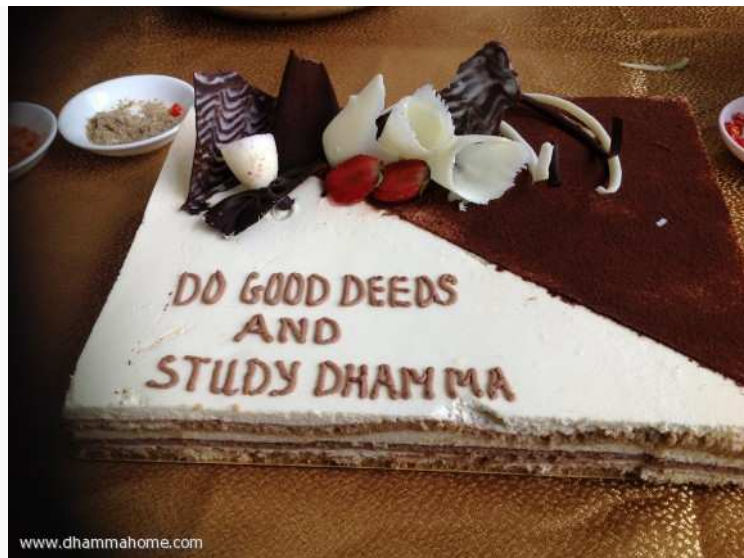
- ถาม รูปเกิดขึ้นแล้วดับไปอย่างไร?

อจ." เกิดเพราะเหตุปัจจัย รูปนอกร่างกายทั้งหมดเกิดจากอตุ รูปในร่างกายเกิดจากอตุ กรรม อาหาร จิต รูปไม่ได้เกิดขึ้นเดี่ยวๆ เกิดเป็นกลุ่มที่เรียกว่า กลาป ดิน น้ำ ลม ไฟ สี กลิ่น รส โอชา ทำให้เป็นอารมณ์ของจิตเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส กระทบสัมผัส ขณะนี้จิตเกิดที่ไหน? ในภุมินี จิตต้องเกิดในร่างกาย จิตมีที่เกิด 6 ทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ จิตเกิดแล้วดับไหม? ถ้าไม่มีตา จะเห็นไหม? ถ้าไม่มีรูปที่ปรากฏให้เห็น จะเห็นไหม? ถ้าไม่มีมหาภูตรูป รูปใดๆ ก็เกิดไม่ได้ ถ้าไม่มีจิต ร่างกายนี้ทำอะไรไม่ได้เลย"

- ถาม " เห็นเป็นสัตว์ เทวดา หรือไม่? "

ตอบ "ไม่เป็น เห็นเป็นเห็น เป็นสภาพธรรมที่เกิดขึ้นกับใครก็เหมือนกัน คือ รู้สิ่งที่สามารถปรากฏทางตาได้เท่านั้น ถ้าไม่เข้าใจสิ่งที่กำลังปรากฏเดี๋ยวนี้ จะเข้าใจอะไรได้ เพราะสิ่งที่ดับไปแล้ว และ สิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น ก็ไม่มีลักษณะปรากฏให้รู้"

จบการสนทนาค่ะ ความจริงวันนี้ท่านอาจารย์พูดนานมาก แต่มีกำลังปัญญาสามารถสรุปได้แค่นี้ค่ะ

(ทำดีและศึกษาพระธรรม)

(ท่านอาจารย์ตัดเค้ก)

(คุณฮว่า เจ้าภาพใส่เสื้อลายจุด)

วันนี้คุณฮว่า สุภาพสตรีชาวเวียงคานามจากซานออยเป็นเจ้าภาพอาหารกลางวัน และผู้จัดชาวเวียงคานามทำเค้กคำขวัญมูลนิธิฯ มาให้ท่านอาจารย์ตัด เป็นของหวาน และยังพาพวกเรานั่งรถตุ้มหิวทักสน์รอบเมืองห้วงเต่า ขออนุโมทนาค่ะ

(สาวน้อยมหัศจรรย์)

ครอบครัวมหัศจรรย์ที่สนใจธรรมะทั้งพ่อ แม่ ลูก

มีเด็กหญิงชาวเวียงนวมอายุ 4 ขวบกว่า หน้าตาน่ารัก ลูกสาวของคุณมายกับคุณเชิน หนึ่งในคณะผู้จัดจากฮานอย เป็นสาวน้อยมหัศจรรย์ เธอสามารถพูด รวากับเข้าใจธรรมะ เช่น เธอติดตามคุณแม่คุณพ่อมาฟังธรรมตั้ง 10 วันแล้ว พ่อแม่ให้กลับไปโรงเรียน เธอบอกว่า อาจารย์สอนว่า อยู่ที่นี่ ก็มีเห็น มีได้ยิน ไปโรงเรียนก็มีเห็น มีได้ยินเหมือนกัน หรือเธอวิ่งไปวิ่งมา ระหว่างที่คนอื่นฟังธรรมตามประสาเด็ก แม่บอกให้นั่งเฉยๆ เธอตอบว่า อาจารย์สอนว่า เป็นไปตามการสะสม ยังเปลี่ยนแปลงไม่ได้ และอีกหลายเรื่อง เธอคงเคยฟังธรรมมาแล้วเมื่อเร็วๆนี้ เธอรักอาจารย์มาก เข้าไปกอดเสมอเมื่อมีผู้ถามว่า ถ้ามีดอกไม้ 3 ดอก จะให้ใคร เธอบอกว่า ให้อาจารย์ ให้แม่ และให้พ่อ แต่ถ้ามีดอกเดียวจะให้ใคร เธอตอบว่า ให้อาจารย์ เพราะอาจารย์สอนธรรมะ สาวน้อยคนนี้พ่อแม่ตั้งชื่อ ที่มีคำแปลภาษาไทยว่า รัตนจิต ได้ส่งรูปพร้อมชื่อ ให้คุณคำปันสมัครเป็นสมาชิกชมรมบ้านร่มมะพร้าว

(ทิวทัศน์รอบเมือง)

(ทิวทัศน์รอบเมือง)

(ซื้อของฝาก)

(แดง - ชาว ไทย - เวียดนาม)

9 ก.ย. 56

(การสนทนาธรรมวันสุดท้ายที่หุงเต่า)

ขณะแต่ละขณะเกิดดับผ่านไป จนมาถึงวันนี้ ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของการเผยแผ่พระธรรมของท่านอาจารย์ ที่เวียตนามได้ จากไซ่ง่อนมาถึงหุงเต่า

ทีมงานผู้จัดบางส่วนจากฮานอย รวมทั้งพระภิกษุที่เดินทางมาร่วมสนทนาก่อนวันนี้มีพระภิกษุและแม่ชีมาร่วมสนทนา และถามปัญหาเกี่ยวกับสมาธิเช่นเคย คุณยายบอกว่า เป็นเรื่องยากที่จะเข้าใจ เพราะติดการทำสมาธิ เหมือนตัวคุณยายเองเมื่อปีก่อนก็ยังสับสน ไม่เข้าใจการบรรยายธรรมของท่านอาจารย์ เพราะทำสมาธิมานาน ต้องใช้เวลาพอสมควรกว่าจะเข้าใจว่า ถ้ายังไม่เข้าใจธรรมะว่าคืออะไร และอนัตตาเป็นอย่างไร อะไรเป็นกุศล อกุศล แม้ทำสมาธิก็ยังไม่ใช่กุศล

คำถามส่วนใหญ่ ก็เหมือนกับคำถามของคนพึ่งใหม่ๆที่เมืองไทย คือ ถามวิธีให้สติเกิด ทำอย่างไรถึงจะเป็นกุศล เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพราะยังไม่มีความเข้าใจมั่นคงว่าทุกอย่างเป็นธรรมะแต่ละหนึ่งที่เป็นอนัตตา ไม่มีใครทำอะไรได้ ธรรมะแต่ละอย่างเกิดขึ้นทำกิจของตนเอง อวิชชาทำกิจไม่รู้ โลภะทำกิจอยากได้ผลเร็วๆ สติทำกิจระลึกรู้ปัญหาทำกิจรู้สภาพธรรม ตามความเป็นจริง เป็นธรรมะแต่ละหนึ่งที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย เมื่อเหตุปัจจัยของสติและปัญญายังไม่พอ สติและปัญญาก็ยังไม่เกิด แต่มีเหตุปัจจัยของอวิชชามากกว่า ก็ย่อมลืมน้อยๆว่า ทุกอย่างเป็นธรรมะ และธรรมะทั้งหลายเป็นอนัตตา จึงไม่ใช่เราจะทำอะไร หรือมีเราทำอะไรได้ตามความต้องการ แต่เป็นจิต เจตสิก ที่เกิดทำกิจของตน เมื่อเข้าใจอย่างนี้แล้ว ก็จะไม่ไปแสวงหาธรรมะที่ไหน เพราะธรรมะเกิดปรากฏให้ระลึกรู้ศึกษาตลอดเวลา แต่เพราะยังไม่เข้าใจ จึงไปหาธรรมะที่อื่น เวลาอื่น ไม่ใช่สิ่งที่กำลังปรากฏขณะนี้ เดียวนี้

ท่านอาจารย์บรรยายธรรมทั้งเช้าและบ่าย ติดต่อมา 8 วัน เว้นแต่วันเดินทางร่วมกับคุณโจนาธาน และคุณซาราห์ แอบบอท มีคุณ Tam Bach เป็นผู้แปลจากอังกฤษเป็นเวียดนาม ให้คนเวียดนามฟัง แปลเวียดนามเป็นอังกฤษ ให้ท่านอาจารย์ฟัง เธอทำงานหนักและมีความสามารถสูง อายุก็ยังน้อย คงเป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่พระธรรมที่เวียดนามต่อไป

คุณ Tam Bach สุภาพสตรีชาวเวียดนามผู้มุ่งมั่นศึกษาพระธรรม เธอเป็นล่ามในการสนทนา รวมทั้งแปลหนังสือด้วย

เสร็จสิ้นการบรรยาย คุณ Tam Bach กล่าวอนุโมทนา และ ขอบคุณท่านอาจารย์ พร้อมมอบของที่ระลึก ท่านอาจารย์มอบเงินที่รวบรวมจากพวกเราทุกคนจำนวน 27 ล้านด่ง (40,000 กว่าบาทไทย) เพื่อสมทบในการพิมพ์หนังสือ "พระพุทธศาสนาในชีวิตประจำวัน" และ "ปรมัตถธรรมสังเขป" ที่แปลเป็นภาษาเวียดนาม โดยคุณ Tam Bach แจกเป็นธรรมทานเพื่อเผยแพร่ความเห็นถูกต้องไป

เป็นการจบรายการสนทนาธรรมที่เวียดนามได้ในปี 2556 สมาชิกชมรมบ้านร่มมะเวียดนาม จะมาสนทนาธรรมที่เมืองไทย ในเดือนมกราคม 2557 และได้เรียนเชิญท่านอาจารย์ให้มาสนทนาธรรมอีกครั้งที่เวียดนามกลาง ในเดือนพฤษภาคม ปี 2557 ระหว่างนี้ น้องๆเหล่านี้ก็ศึกษาธรรมะจากหนังสือและสื่ออื่นๆที่เป็นภาษาอังกฤษของมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา (รวมทั้งการถ่ายทอดสดทุกครั้ง ที่มีการสนทนาธรรมด้วย) ทีมของคุณ Tam Bach ก็ช่วยกันแปลเป็นภาษาเวียดนาม เพื่อเผยแพร่ต่อไป

ขออนุโมทนาท่านอาจารย์และอีกหลายๆท่านที่มีกุศลวิริยะ ช่วยให้คนอื่นได้เข้าใจพระธรรมมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติใด อยู่ที่ไหนก็ตาม

(คุณ Tam Bach กล่าวขอบคุณและอนุโมทนาท่านอาจารย์)

(ลาก่อนเมืองหุงเต่า เมืองท่าเรือของเส้นทางสายไหมทางทะเล มองจากภูเขาสูง เพื่อชมพระอาทิตย์ขึ้น แต่ฝนตกปรอยๆ จึงเห็นแต่เมืองในหมอก)

(ท่านอาจารย์ มอบลายเซ็นให้ชาวสิงคโปร์ ที่เดินทางมาฟังไกลถึงเวียงคานาม)

ลาเวียงคานามที่ดาลัด

หลังเสร็จภารกิจเผยแพร่พระธรรมที่ไฮจิมีนห์ซิตี้และหุงเต่าทั้งเข้าป่ายเป็นเวลา 10 วัน ท่านอาจารย์และคณะผู้ติดตาม ได้เดินทางไปพักผ่อนต่อที่เมืองดาลัดอีก 4 วัน ตั้งแต่วันที่ 11 - 13 ก.ย. 56 แต่จริงๆแล้วใช้เวลาเดินทางไปกลับ 2 วัน เหลือเวลาเที่ยวชมดาลัดจริงๆ เพียง 2 วัน 3 คืน

จากเมืองหวงเต่า ต้องเดินทางเข้าเมืองไซ่ง่อน เพื่อขึ้นเครื่องบินไปดาลัด ระยะทางจากไซ่ง่อนถึงดาลัดกว่า 400 กม. ถ้าเดินทางโดยรถยนต์ต้องใช้เวลา 8 ชม. ทางเครื่องบินใช้เวลา 50 นาที ออกเดินทางจากไซ่ง่อน 15:50 ถึงดาลัดเวลา 16:40 พอขึ้นรถบัสจากสนามบิน ฝนก็ตกต้อนรับทันที ได้สัมผัสกับอากาศหนาวอย่างที่ทุกคนต้องการ แต่มีฝนแถมมาให้ผิดหวังด้วย ชีวิตก็เป็นแบบนี้ ไม่มีใครทราบล่วงหน้าว่า ขณะต่อไปจะเกิดอะไรขึ้น จะหนาว หรือ จะเปียก จะเห็น จะได้ยิน หรือ คิดนึก ก็ได้ ไม่มีใครบังคับบัญชาสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งหมดได้ เพราะเกิดขึ้นตามเหตุปัจจัย ถ้ารู้ความจริงอย่างนี้มันคงแล้ว ก็จะไม่คาดหวังกับทุกสิ่งให้เราร้อนด้วยความสมหวังและผิดหวังอีกต่อไป

ถึงรีสอร์ทที่พักย่านกลางเมืองชื่อ Hoang Anh - Dat Xanh Dalat Resort (ไม่กล้าอ่านเป็นภาษาไทยแล้ว หลังจากอ่าน Ky Hoa เป็นไคหัว และ บางคนอ่านเป็นจีหัว แต่ที่จริงเป็น กิฮัว) ที่สวยงามกว้างขวาง มีต้นไม้ใหญ่ เช่น สน 3 ใบ ต้นพลับ ต้นแปรงล้างขวดและไม้ดอกหลากหลายชนิด ที่จัดแต่งอย่างสวยงาม มองหาดาวที่รัฐบาลกำหนดแสดงระดับของโรงแรม ปรากฏว่าดาวอยู่ที่พื้น ทำด้วยต้นไม้อยู่ตรงทางเข้ารีสอร์ท เป็นระดับ 4 ดาว พวกเราอยู่ในวิลลาเดียวกันทั้งหมด มีทั้งหมด 3 ชั้น 15 ห้อง แต่ละห้องสามารถนอนรวมกันได้ 5 - 10 คน อย่างสบายๆ ที่นี้ไม่มีเครื่องปรับอากาศเพราะอุณหภูมิเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 14 - 25 องศา แต่ตอนกลางวันอาจสูงถึง 30 กว่าองศาในหน้าร้อน แต่ในบ้านที่ทำด้วยไม้สนอย่างนี้ อุณหภูมิจะกำลังพอดี ตามคำบอกเล่าของน้องฟ้า

หลังจากที่ท่านอาจารย์ได้ตรากตรำนั่งตอบปัญหาธรรมะมาถึง 10 วัน พร้อมผู้ติดตามที่บางท่านก็ทำงานหนัก เจริญกุศลสนับสนุนให้การเผยแพร่พระธรรมของท่านอาจารย์เป็นไปด้วยดี เช่น คุณกฤษณา คุณนวลวรรณ ผู้ผ่อนคลายความเมื่อยล้าให้ท่านอาจารย์ทุกวัน คุณเมตตา คุณจู คุณป๋อง คุณโอ๊ต คุณยุพิน ช่วยดูแลการถ่ายทอดสด คุณจู และคุณเบญจวรรณ ทำหน้าที่เหรียญกึ่ง คุณจิราพร ดูแลเรื่องเครื่องดื่มให้ท่านอาจารย์เมื่อบรรยายเสร็จ และทุกท่านก็ช่วยกันทุกทางตามความสามารถ สมควรได้รับรางวัล คือ พักผ่อนเที่ยวชมความสวยงามของเมืองดาลัด เมืองตากอากาศที่มีชื่อเสียงของเวียดนาม

ดาลัด ได้ชื่อว่าเป็นเมืองโรมานติก เป็นเมืองสำหรับดื่มด่ำฝั่งพระจันทร์ (มานอน 3 คืน ไม่เห็นทั้งน้ำฝั่งและพระจันทร์ เพราะเป็นคืนข้างแรม) ตั้งอยู่บนเขา ที่

สูงจากระดับน้ำทะเล 2,300 เมตร เป็นเมืองที่ฝรั่งเศสขณะที่ยกครองเวียงนวมเป็นระยะเวลากว่า 100 ปี เลือกมาสร้างเป็นเมืองตากอากาศ จึงมีอาคารรูปทรงฝรั่งเศสอยู่ทั่วไป ขอบรรยายด้วยภาพตามที่น้องฟ้าพาไปเที่ยวชมเมืองบางส่วนในเวลา 2 วัน

(ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ กับม้าขาวที่ถูกย้อมสีให้เป็นม้าลาย ให้นักท่องเที่ยวถ่ายภาพด้วย เก็บเงินครั้งละ 10,000 ค่ง แต่ม้าตัวนี้เดินมาถ่ายกับท่านอาจารย์เอง)

ในตอนค่ำวันสุดท้ายฝนตกหนัก จึงไม่ออกไปรับประทานอาหารเย็น และไปนั่งอยู่ในห้องท่านอาจารย์ จึงได้เห็นคุณ Lan สุภาพสตรีเวียงนวมจากฮานอย ที่อยู่ในทีมจัดการสนทนาธรรมครั้งนี้ ได้นั่งรถบัสมาจากไซ่ง่อนเป็นเวลา 8 ชั่วโมง เพื่อมาสนทนาธรรมกับท่านอาจารย์ต่อ เธอมาถึงตอนฝนตกหนักพอดี เธอมานั่งคอยอยู่เกือบชั่วโมง กลุ่มที่ออกไปกินข้าวเย็นกลับมา จึงได้พบกัน และพามาพบท่านอาจารย์ สนทนากันจนถึง 3 ทุ่มครึ่ง จึงฝาสายฝนออกไปขึ้นแท็กซี่กลับที่พัก เธอคิดว่าท่านอาจารย์จะกลับวันที่ 14 ไม่ใช่วันที่ 13 เห็นศรัทธาของผู้เริ่มเข้าใจพระธรรมแล้ว เห็นประโยชน์ในการสนทนาสอบถามให้เข้าใจยิ่งขึ้น อนุโมทนาค่ะ

การสนทนาในคืนนี้ ก็ทำให้เราเข้าใจมากขึ้นด้วย อย่างคำว่า delirious thinking บ่นเพื่อธรรมะ หมายถึงพูดถึงเรื่องราวของธรรมะต่างๆ หัวข้อธรรมะ จำนวน จิต เจตสิก กิจหน้าที่ของจิต เจตสิก ปัจจัยต่างๆ พระวินัย พระสูตร พระอภิธรรม เป็นส่วนๆ ยังไม่

เข้าถึงสภาพธรรมะ จึงยังไม่ใช้ความรู้ขั้นปริยัติ เพราะยังไม่รู้ทั่วถึงว่า ทุกอย่างเป็นธรรมะและเป็นอนัตตาอย่างไร เมื่อยังไม่รู้รอบ รู้ทั่ว จึงยังไม่เห็นเหตุ ความเข้าใจถูกต้องที่จะเป็นเหตุปัจจัย ให้ถึงเฉพาะลักษณะของสภาพธรรมะที่กำลังปรากฏ เดียวนี้ และยังไม่เข้าใจว่า สิ่งที่กำลังปรากฏเดี่ยวนี้นี้สามารถรู้ได้ว่าเป็นธรรมะที่เป็นอนัตตา แต่บ่นเพื่อธรรมะก็ยังดีกว่าพูดเพื่อเจือในเรื่องของอกุศล เหมือนการสวดมนต์ที่ไม่รู้ความหมายก็ยังดีกว่าทำทุจริตทางวาจา เพียงแต่ให้รู้ว่า ยังไม่ใช่ความรู้ขั้นปริยัติ ต้องฟังธรรมและพิจารณาต่อไปจนกว่าจะเข้าใจพอที่จะทำให้ปฏิบัติ ระลึกตรงลักษณะของสิ่งที่กำลังปรากฏเดี่ยวนี้นี้

แม้สิ้นสุดท้ายฝนตกหนัก ฟ้ามีดสนธิ แต่แสงธรรม ก็ยังสาตสองที่เวียดนามอยู่ดี

คราวนี้จบแล้วจริงๆ อะ หวังว่าคงพบกันใหม่ที่เวียดนามกลางปีหน้าละ

(สถานีรถไฟ สมัยฝรั่งเศส)

(ทิวทัศน์เมืองดาลัด มองจากภูเขาสีเขียวเบียง)

(น้ำตก Prenn)

(แม่น้ำทองคำ มองจากภูเขาสีเขียว)

(วิลลาในรีสอร์ท)

(วัดบนาเขา)

(สวนสวยในวัดบนาเขา)